

Dosežki in pričakovanja

Pred dnevi sva se predstavnika slovenske stranke peljala kot gosta dveh vidnih južnotirolskih zastopnikov do milanskega letališča. Skupno smo odhajali s sestanka manjšinskih strank in gibanj, ki smo poleti nastopali na zadnjih evropskih volitvah. Sonce se je v pozno jesenskem popoldnevu že nagibalo k zatonu, lombardska zelena pokrajina pa je bila še skoraj poletno živahna in svetla. Nad nami so z burnim hrupom švigala reakcijska letala, ki skoraj vsako minuto odhajajo ali pristajajo na veliko letališče lombardske prestolnice, že odete v jesensko megleno sivino in dež ...

Pogovor je tekel o skupnih problemih naših narodnih skupnosti. Južnotirolska predstavnika sta očitala rimski vladi, da še ni izpolnila vseh obvez do njih, čeprav za to jamči znani paket. Med drugim sta tudi polemizirala z uradnim stališčem večinske južnotirolske stranke, ki da preveč popušča Rimu. Ob spoštovanju in upoštevanju njenih trditev seveda nisva mogla mimo ugotovitve, da imajo Južnotirolci vse več od nas in da verjetno le ni vse tako temno, kot bi izgledalo s strani opozicijske južnotirolske skupine. Če bi imeli mi Slovenci vsaj del tega, kar danes zakonodaja republike Italije oz. mednarodne pogodbe dajejo nemški manjšini na Južnotirolskem, bi prav gotovo lahko zadovoljno vzklikali o zmagi ...

Pričakovanja narodnostnih skupnosti v Italiji so gotovo raznolika in obenem stvarna. Razlike med manjšinsko zaščito posameznih skupnosti nudijo pač veliko možnosti za debato. Pričakovanje enih in dosežki drugih — to je danes aktualnost in stvarnost. Če Slovenci zahtevamo poleg šolskega (v glavnem z zakonom urejenega) uprašanja še rabo jezika in druge oblike zaščite, pa recimo Okcitanci, Grki, Albanci, Hrvatje, Cimbrji itd. še vedno pričakujejo osnovne pravice in zakonsko priznanje. Podobno velja za številnejše in homogenejše Sardince ali Furlane, ki v svojih deželah sicer predstavljajo večino, a nimajo politične moči, da bi afirmirali svojo etnično identiteto. Zato je potrebno, da pride tu do jasnejših pojmov in predvsem do politične volje za dokončno ureditev teh problemov.

Ob slovesu na letališču je tekla še beseda z voditeljem sardinske politične stranke o problemih medsebojnega sodelovanja, nove Evrope in skupnih pogledov na politiko. Hrup letalskih vzletov nas je potem

dalje na 3. strani ■

Zveza socialistične mladine Slovenije odslej dejansko stranka

Z izjavo, da ima ZSMS stvarno možnost, da zmaga na spomladanskih političnih volitvah v Sloveniji, je predsednik Republiške konference Zveze socialistične mladine Slovenije Jože Školč presenetil in navdušil skoraj tisoč delegatov, časnikarjev in gostov na 13. kongresu ZSMS, ki je bil od 3. do 5. novembra v Portorožu. Otvoritvene slovesnosti se je razen predsednika predsedstva SR Slovenije udeležila dejansko vsa vodilna slovenska politična garnitura, od Kučana in Smoleta do Potrča, Šinigoja in Ravnika. Slabše so bile zastopane nove politične organizacije (Slovenska demokratična zveza, Slovenska krščansko socialna zveza in druge), bolj pa zeleni in Odbor za varstvo človekovih pravic (Bavčar). Udeležence so pozdravili tudi predstavniki nekaterih političnih strank iz Furlanije Julijske krajine, med temi predstavniki Slovenske skupnosti (Jevnikar), Krščanske demokracije (Longo), PSI (Zanfagnini) in radikalne stranke. KPI ni bila povabljen.

Portoroški kongres pomeni prelomnico v zgodovini ZSMS, ki se je iz Zveze socialistične mladine Slovenije spremenila kar v ZSMS, kar je kratica za geslo »Za svobodo mislečega sveta«. Bivša mladinska organizacija, sedaj odprta ljudem vseh starosti, ki pa so po duhu mladi in kot mladi tudi mislijo, ni postala stranka, pač pa je še naprej družbena organizacija, ki pa se obnaša tudi kot politična organizacija, ki nastopa na volitvah in se tudi bori za oblast zato, da lahko uveljavi svoje poglede v okviru možnih rešitev splošne socialne in gospodarske krize.

Na kongresu so sprejeli tudi nov statut in program ZSMS, ki zaobjema mnogo

področja. ZSMS se zavzema za parlamentarno demokracijo, temelječo na pravicah državljanov, za tržno gospodarstvo, naravnano na zahteve in pravila, ki jih narekuje huda ekološka situacija. Organizacija se zavzema za korenite spremembe na področju obrambe, varnostne službe in kazenskega prava. Seveda gredo vse zahtevane spremembe v smer bistveno večjega in učinkovitejšega nadzora civilne družbe. Na področju zunanje politike se ZSMS zavzema za takojšnjo vključitev v integracijske procese evropskega združevanja, nov pa je tudi pristop do velikih vprašanj o vlogi Slovenije v Jugoslaviji.

Del tega programa je tudi poglavje o manjšinski politiki. Pomemben prispevek k oblikovanju stališč ZSMS do tega vprašanja sta prispevala deželni tajnik Mladinske sekcije Slovenske skupnosti Damijan Terpin in član goriškega vodstva Mladinske sekcije David Grinovero, ki sta sodelovala na kongresu kot gosta. V komisiji za politična vprašanja in zunanjo politiko sta predstavila amandma k osnutku programa ZSMS. Tekst amandmaja, ki ga je nato kongres na plenarnem zasedanju tudi sprejel se glasi:

»Glede odnosa do slovenske narodnostne skupnosti v zamejstvu se zavzemamo za enakopravno obravnavanje vseh njenih komponent in za enakopraven odnos do le teh, in to na vseh ravneh, od političnih do gospodarskih odnosov, od pretoka informacij preko sredstev javnega obveščanja do kulturnih stikov.« V sporazumu z drugimi manjšinskimi organizacijami je bila dana tudi pobuda za ustanovitev posebne komisije za manjšinska vpra-

dalje na 2. strani ■

Pismo Ssk predsedniku vlade

Ob kratkem obisku ministrskega predsednika Andreottija dne 31. oktobra v Trstu je deželno tajništvo Slovenske skupnosti naslovilo nanj spomenico, v kateri mu izreka pozdrav, obenem pa ga opozarja na vrsto problemov, s katerimi se danes sooča slovenska narodnostna skupnost v Italiji. Pri tem omenja, da je 35-letnica Londonškega memoranduma minila brez zaščitnega zakona za Slovence, in poziva poslanca Andreottija, naj vlada pripravi pravičen predlog osnutka in se o njem razgovori s predstavniki slovenske manjšine pred dokončnim oblikovanjem besedila.

Nadalje je v spomenici Slovenske skup-

nosti rečeno, da se je Slovincem nenaklonjeno ozračje, zlasti v Trstu, še okrepilo, kar se pozna na različnih področjih, od rabe jezika do šolskih problemov in nepriznavanja zasebne dvojezične šole v Špetru, od toponomastike do novih razlaščanj, do neizpolnitve določil o uvedbi slovenskih televizijskih sporedov itd.

Ssk se je zavzela za ohranitev postavke v korist Slovencev v Italiji in Italijanov v Jugoslaviji v finančnem zakonu za leto 1990, za upoštevanje potreb manjšin pri morebitnih volilnih reformah in za rešitev drugih odprtih vprašanj naše skupnosti.

RADIO TRST A

■ **NEDELJA**, 12. novembra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.00 Mladinski oder: »Lučka na daljnem severu« (Mili Malenšek); 11.00 Za smeh in dobro voljo; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Ko zgodovina zazveni; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.40 V studiu z vami: Sergej Verč; 15.30 Šport in glasba; 17.00 Martinovanje 1989; 18.00 V studiu z vami; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ **PONEDELJEK**, 13. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 In exilium; 9.30 Slovenska lahka glasba; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Slovenski kantavtorji; 12.00 Naravoslovje malo drugače; 12.40 Moški zbor Fantje izpod Grmade; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Mojster, nikar!«; 14.30 Gospodarska problematika; 15.10 Ekologija — danes za boljši jutri; 16.00 Vokalna skupina Bornus Consort iz Varšave; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.25 »Mladi val«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ **TOREK**, 14. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Z gibanjem v zdravje; 12.40 Dekliški pevski zbor Glasbene matice iz Trsta; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Aktualnosti; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.25 »Mladi val«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ **SREDA**, 15. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Spoznavajmo svojega otroka; 12.40 Dekliški zbor Devin; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Kaj je v ribičevi mreži?«; 14.30 Na goriškem valu; 16.00 Violinist Rok Klupčič in pianistka Vlasta Doležal v našem studiu; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.25 »Mladi val«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ **ČETRTEK**, 16. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Pot v svet; 10.00 Poročila in pregled tiska; 11.30 Protestne pesmi; 12.00 Po sledovih Inkov; 12.40 Dekliška pevsko skupina Vesela pomlad z Opčin; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.10 Jugoslavija 1918-1941; 16.00 Mešani zbor The Philippines Madrigal Singers iz Dilimana; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.25 »Mladi val«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ **PETEK**, 17. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 9.00 Folklor jugoslovanskih narodov; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.40 Mešani zbor Mačkolje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.30 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotichek: »Črno na belem«; 14.30 Od Milj do Devina; 15.10 Kulturni dogodki; 16.00 Akademija Glasbene matice; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.25 »Mladi val«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ **SOBOTA**, 18. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 10.10 Obalni komorni orkester vodi Borut Logar; 11.30 Črnske duhovne pesmi; 12.00 Življenje onkraj življenja; 12.40 Moški zbor Novega Sv. Antona iz Trsta; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Tam za goro ...« — Oddaja iz Benečije, Rezije in Kanalske doline; 16.00 Sobotno popoldne — zabavno kulturna oddaja, ki jo vodi Peter Cvelbar; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Sobotno popoldne; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, štev. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Libanon ima novega predsednika

Libanon ima novega predsednika, ki pa ga krščanski general Aoun ne priznava, tako da se huda kriza v državi ni končala. Na podlagi sklepov libanonskih krščanskih in muslimanskih parlamentarcev, ki so zasedali v saudskoarabskem mestu Taif, je prišlo do seje parlamenta na nekem vojaškem letališču v severnem Libanonu. Prisotnih je bilo 58 poslancev od skupnih 99 članov, ki so bili izvoljeni na zadnjih parlamentarnih volitvah leta 1972. Zaradi državljanske vojne namreč ni bilo več volitev, od septembra lani pa je nastopila tudi formalna ustavna kriza. Ko je zapadel mandat redno izvoljenemu krščanskemu predsedniku Gemayelu, je ta imenoval za začasnega predsednika vlade generala Aouna. Muslimani na to niso pristali in so postavili svojo vlado. Kmalu se je začelo dramatično vojaško obračunavanje s sodelovanjem Sircev na muslimanski strani.

Parlamentarce je Aoun samovoljno odstavil in izjavil, da ne priznava zasedanja parlamenta. Zbrani poslanci pa so potrdili za predsednika parlamenta šiita Husseinija. Nato so potrdili sporazum iz Taifa, končno pa izvolili za novega predsednika 64-letnega krščansko-maronitskega pravniška Reneja Moawada. Ta je zaprisegel in izjavil, da bo vodil prijateljsko politiko do Sirije. Sprejel je tudi odstop sunitskega

ministrskega predsednika Mossa. Ta je poudaril, da je prišlo do odločilnega premika za lepšo prihodnost vse države. Pri drugem glasovanju je za Moawada glasovalo 52 poslancev, šest pa se jih je vzdrazilo.

Novemu predsedniku so takoj poslali čestitke Sirija, Francija in tri arabske države, ki so posredovale za sporazum — Saudska Arabija, Alžirija in Maroko.

Pri Bejrutu so somišljeniki generala Aouna napadli sedež maronitskega patriarhata in sramotili patriarha msgr. Sfeira.

IZRAELCI SPREJELI AMERIŠKI MIROVNI NAČRT

Izraelski ožji vladni kabinet, ki šteje šest pripadnikov Likuda in šest laburistov, je s tričetrtinsko večino sprejel mirovni načrt ameriškega zunanjega ministra Bakerja, ki predvideva pogajanja med Izraelci in Palestinci v Kairu glede izpeljave u pravnih volitev na zasedenih palestinskih ozemljih. Izraelci so poudarili, da ne bodo sprejeli nobenega stika z Organizacijo za osvoboditev Palestine in da so pripravljeni razpravljati le o volitvah kot takih.

Proti sklepu so glasovali trije ministri Likuda: Levi, Saron in Modai, kar bo seveda povzročilo hude težave v stranki ministrskega predsednika Šamira, ki je skupno z zunanjim ministrom Arensom in z ministrom Nissimom potegnil z laburisti. Odvrnjena pa je bila nevarnost vladne krize in omogočeno konstruktivno potovanje ministrskega predsednika Šamira v Združene države čez dva tedna.

V Kairu se je medtem končalo 24 ur trajajoče zasedanje vodstva Organizacije za osvoboditev Palestine. Uradnih sklepov niso objavili, veliko nastopov pa je bilo odločno proti Bakerjevemu načrtu.

ZVEZA SOCIALISTIČNE MLADINE SLOVENIJE ODSLEJ POLITIČNA STRANKA

■ nadaljevanje s 1. strani

šanja, ki bi ZSMS-ju dajala konkretne in na izkušnjah temelječe predloge za načrtovanje odnosa te organizacije do manjšinskega vprašanja.

Na Kosovu še demonstracije

Na Kosovu se nadaljujejo demonstracije pripadnikov albanske narodnostne skupnosti zaradi kazenske obravnave proti bivšemu albanskemu komunističnemu voditelju Azemu Vllasiju in drugim 14 obtožencem. Azem Vllasi in tovariši so obtoženi kontrarevolucionarne in separatistične dejavnosti. Beograjski tisk piše, da je policija takoj in odločno nastopila proti skupinam nacionalistov v Prištini, Uroševcu in Podujevu, kjer je bilo mnogo ljudi tudi aretiranih. V Uroševcu so demonstranti lučali kamenje na policijska vozila, v spopadih pa je bilo ranjenih — kot poroča tiskovna agencija TANJUG šest policijskih agentov. Spopadi v Podujevu so trajali več kot tri ure. V Prištini je bilo aretiranih kakih 30 pripadnikov albanske narodnostne skupnosti, ki so se zadnje dni udeležili demonstracij proti sojenju Azemu Vllasiju in tovarišem.

Medtem prihaja iz Beograda vest, da bo srbski voditelj Slobodan Milošević svet kandidiral za predsednika predsedstva Socialistične republike Srbije. Socialistična zveza delovnega ljudstva Srbije je razpisala za prihodnjo nedeljo referendum, na katerem bodo volilci izrazili svoje mnenje

glede kandidata za predsednika srbske republike. Listi menijo, da bo Milošević prejel zdaleč največ glasov.

Iz Zagreba poročajo, da je bila ustanovljena Hrvaška demokratska zveza, ki je četrta neodvisna politična organizacija, ustanovljena v tej republiki. Hrvaška demokratska zveza pa je že izjavila, da namerava delovati v okviru Socialistične zveze delovnega ljudstva Hrvaške, česar ostale tri nove politične organizacije niso bile izjavile ob svoji ustanovitvi.

PLANINSKA KOČA NA VREMŠČICI

Na Vremščici, kake pol ure hoda pod vrhom, bodo v gozdu, kjer se konča gozdna cesta, zgradili novo planinsko kočo. Člani planinskih društev, ki so obravnavali to vprašanje, so bili mnenja, da je koča potrebna ne le zaradi planincev, ki so namenjeni na Vremščico, ampak tudi iz naravovarstvenih razlogov. Pod Vremščico naj bi v kratkem zgradili tudi stavbe, ki bi omogočile razvoj ovčjereje na tem področju. Napovedujejo, da bo nova koča dograjena v letu 1991.

Zatreti koristi trgovcev s smrtjo!

Papež Janez Pavel II. je v nedeljo, 5. t.m., nagovoril 20-tisočglavo množico, ki se je zbrala na trgu svetega Petra v Rimu. 10-tisočglava množica se je prej udeležila pohoda po rimskih ulicah in tako odgovorila na izziv, ki ga za človeštvo danes predstavlja mamila. »Na izziv mamil — je dejal papež — moramo odločno odgovoriti. Odpraviti je treba interese trgovcev s smrtjo, ki izkoriščajo trpljenje milijonov ljudi. Zavzeti se je treba za široko preventivno akcijo, v središču katere naj bodo prizadevanja za čut odgovornosti in solidarnosti ter za medsebojno spoštovanje, sklicujoč se na resnico in pravičnost. Mamila predstavljajo, je poudaril papež, ene-

ga velikih izzivov, na katerega mora danes človeštvo odgovoriti. Osmisliti je treba človekovo življenje, zlasti življenje mladih. Ponovno je treba ovrednotiti družino in skupnostno življenje. Prizadevati si je treba v vseh državah za napredek, za socialno pravičnost in za mir.

Papež Janez Pavel II. je v svojem nagovoru pohvalil organizacije in posameznike, ki se borijo proti posledicam uživanja mamil in širijo kulturo upanja, proti smrti. Zelo pohvalno se je papež izrazil o delu, ki ga tisoči in tisoči prostovoljcev opravljajo na tem področju, s čimer nudijo veliko oporo državnim in drugim institucijam.

Konferenca ZSMS v Trstu

Kongres Zveze socialistične mladine Slovenije, ali — kakor se je zveza prav na tem kongresu preimenovala — Za svobodo mislečega sveta, ki se je končal 5. t.m. v Portorožu, je imel še svoj dodatek v Trstu. Nekateri predstavniki vodstva nove stranke so na povabilo Mladinskega odbora Slovenske kulturno gospodarske zveze prišli na zborovanje v Kulturni dom v Trstu. Predsednik Jože Školjč, Tone Anderlič, Tomaž Mastnak in drugi voditelji so orisali delo, opravljeno na kongresu, in sicer z vidika prizadevanj za demokratizacijo v Sloveniji in Jugoslaviji ter s širših pogledov na reformizem v Vzhodni Evropi. Poudarjeno je bilo med drugim, da je mladinska organizacija s tem kongresom krenila na pot prevzemanja odgovornosti in oblasti ter se vključila v oblikovanje demokratskega političnega sistema v Sloveniji.

Udeležence zborovanja v Kulturnem domu so zanimali notranji odnosi v Zvezi, vprašanja organizacije in financiranja, nekdo pa je vprašal, ali se ima Zveza za tretjo levičarsko stranko v Sloveniji. Mastnak je odgovoril, da bi na Zahodu v normalnih razmerah veljali za levičarje, v Sloveniji pa bo o tem mogoče govoriti šele po svo-

bodnih volitvah — pojma LEVO-DESNO za zdaj še nista aktualna. Glede financiranja strank pa je bilo rečeno, da je treba že pred volitvami zagotoviti potrebna sredstva vsem strankam, potem pa naj bi obveljal proporcionalni sistem. Na dan je prišla dokaj zapletena slika jugoslovanske stvarnosti, ki se mora predvsem izogibati nevarnosti, da bi ostala izolirana od splošnega razvoja.

Na zborovanju v Trstu sta bila prisotna tudi madžarska predstavnica Julien Matrai in Britanec Glasman, ki sta se v Portorožu udeležila mednarodnega kolokvija o Reformizmu v vzhodnih državah. Prva je govorila o stanju na Madžarskem, kjer je ves razvoj tako v politiki kot v gospodarstvu popolnoma odvisen od prihodnjih volitev. Opozorila je tudi na vodilno vlogo intelektualcev, ker se pri ljudstvu pozna vodilo še iz Kadarjevih časov: delajte, kar hočete, toda ne politike.

—o—

AVSTRIJA IN TOVORNI PROMET

Avstrijski zvezni minister za prevoze Rudolf Streicher je podpisal odlok, ki prepoveduje nočno vožnjo tovornjakov po glavnih avstrijskih avtocestah. Odlok bo postal veljaven 1. decembra.

UNIJATSKA CERKEV NAJVEČJI KAMEN SPOTIKE

Sovjetski tednik Novi časi je pred dnevi pisal o vprašanju unijatske Cerkve v Ukrajini, ki predstavlja, kot vse kaže, največji kamen spotike med moskovskim pravoslavnim patriarhatom in Vatikanom. Nekateri predstavniki ruske pravoslavne Cerkve se odločno protivijo priznanju ukrajinske katoliške, se pravi unijatske Cerkve. Unijatska Cerkev priznava avtoriteto papeža in glavne dogme katoliške Cerkve, a ohranja pravoslavni obred. Odpravljena je bila leta 1946, ker je tako hotel Stalin, ki je to Cerkev obtoževal, da je sodelovala z nacističnim okupatorjem. Vse imetje unijatske Cerkve je prešlo k ruski pravoslavni Cerkvi. O vprašanju unijatske Cerkve bosta gotovo govorila papež Janez Pavel II. in sovjetski predsednik Gorbačov, ko se bosta srečala v Vatikanu, in sicer v letošnjem decembru, ko bo sovjetski voditelj na uradnem obisku v Rimu. Pred dvema tednoma je vatikanski zunanji minister, msgr. Sodano bil v Moskvi, kjer ga je sprejel šef sovjetske diplomacije Ševardnadze, nato pa je vatikanski zastopnik imel pogovor z Gorbačovom, kateremu je izročil osebno poslanico Janeza Pavla II.

AVSTRIJA IN JUŽNI TIROLCI

V prisotnosti avstrijskega zunanjega ministra Mocka je v Innsbrucku pred dnevi zasedal kontaktni odbor med Tirolom v Avstriji in Južnim Tirolom v Italiji. Za bocensko pokrajino je bila prisotna številna delegacija Južno-tirolske ljudske stranke, ki jo je vodil predsednik Magnago. Zunanji minister Mock je med drugim poročal, da Italija podpira vstop Avstrije v Evropsko gospodarsko skupnost, ne da bi zahtevala kako protidajatev. Na zasedanju so omenili tudi prepoved nočne vožnje tovornjakov po avstrijskih avtocestah. Pristojni zvezni minister je že podpisal ustrezn odlok, ki bo postal veljaven prvega decembra letos. Južno-tirolski voditelj Magnago je poudaril, da spor zaradi prepovedi vožnje tovornjakov po avstrijskih cestah ne bi smel vplivati na odnose med Dunajem in Bocnom in niti na odnose med Dunajem in Rimom. Magnago je tudi poročal o stanju pogajanj za popolno uresničenje južnotirolskega paketa. V tej zvezi je Magnago dejal, da bo paket popolnoma uresničen v kratkem. Magnago je tudi orisal vsebino poročila, ki ga bo prebral na strankinem kongresu 25. novembra letos v Meranu.

SVETA NEŽA ČEŠKA

V nedeljo, 12. novembra, bo papež Janez Pavel II. proglasil za svetnico v cerkvi svetega Petra v Rimu blaženo Nežo iz Češke. Za to priložnost bodo dopotovali v Rim praški nadškof, kardinal Tomašek, ki je star 90 let, nekateri drugi škofje ter kakih 8.000 vernikov. V cerkvi svetega Petra bo tudi prisotna češka vladna delegacija, ki jo bo vodil minister za kulturo Milan Kimlička. Kot je sporočil vatikanski radio, je kardinal Tomašek zadnjič bil v Rimu v oktobru pred dvema letoma, ko je opravil obisk »Ad limina«.

a. b.

Umrli je senator B. Zaccagnini

V starosti 77 let je v nedeljo, 5. t.m., zadet od srčne kapi umrl bivši tajnik Krščanske demokracije in bivši predsednik njenega vsedržavnega sveta senator Benigno Zaccagnini. Pokojnik je bil eden najuglednejših in najbolj reprezentativnih voditeljev italijanske krščanskodemokratske stranke. V svoji dolgi politični karieri je bil tudi minister za delo ter minister za javna dela. Prvič je bil izvoljen za poslanca leta 1946 in je torej bil član ustavodajne zbornice. Na vseh kasnejših državnozbornih volitvah je bil izvoljen za poslanca ter od junija 1983 za senatorja.

Po poklicu je bil pediater in je med drugo svetovno vojno bil vojaški zdravnik v različnih krajih tedaj zasedene Jugoslavije. Po kapitulaciji Italije se je vrnil v rojstno Romagno in se priključil partizanskim enotam. Leta 1969 je bil izvoljen za pred-

sednika vsedržavnega sveta Krščanske demokracije, leta 1975 pa je bil prvič izvoljen za strankinega tajnika. Stranko italijanske relativne večine je vodil kot politični tajnik v zelo kočljivem obdobju, v katerem je bil med drugim ubit strankin predsednik Aldo Moro.

V Krščanski demokraciji je pripadal njega. Pogreb je bil 7. t.m. v Ravenni, kjer je pokojnik bival.

—o—

DOSEŽKI IN PRIČAKOVANJA

■ nadaljevanje s 1. strani

ločil v prepričanju, da je naša prihodnost v skupnem prizadevanju za gradnjo nove Evrope narodov in dežel, v kateri bo lahko dovolj prostora za vse v njej prebivajoče narodne in jezikovne skupnosti.

Občni zbor SSK v Trstu

V soboto, 28. oktobra, je bil v Trstu občni zbor Slovenskega kulturnega kluba. Ob prisotnosti precejšnjega števila mladih je predsednica Kristina Martelanc prebrala poročilo o lanskem delovanju kluba. Program je bil lani zelo pester. Obsegal je okrogle mize, predavanja, zabavne večere, filme in izlete. V okviru predavanj so se zvrstila srečanja s pomembnejšimi zamejskimi avtorji, kot so Alojz Rebula, Miroslav Košuta in Boris Pahor. Zelo kvalitetna so bila tudi predavanja časnikarja Saše Rudolfa o Seoulu, Marka Kanduta in prof. Petra Močnika o zahodnoameriških narodnih parkih in o Hawayskem otočju, o stanju na Irskem itd. Zelo posrečeno je bilo tudi vsakoletno veselo miklavževanje; omeniti gre dalje dobrodelno akcijo v korist potresencem iz Armenije, likovni in literarni nagradni natečaj, ki ga vsako leto prirejamo ob prazniku slovenske kulture in ki ga je sponsorizirala draguljarna Malalan z Opčin, in še mnogo drugih sestankov.

Poleg pregleda lanske sezone je predsednica predstavila še letošnji program. Novi odbor se bo tudi letos zavzemal za čim kvalitetnejše in zanimivejše večere. Nadaljevali bomo s prirejanjem literarnih večerov, na katere bomo vabili znane slovenske ustvarjalce. Pogosto bomo organizirali tudi zabavne večere in izlete, predvajali filme, ki jih bo včasih spremljala predstavitev ali debata o aktualni problematiki.

Revizorka je potem ocenila lansko sodelovanje članov kluba za dobro, vendar upa v še večjo aktivnost.

Po blagajnikovem poročilu smo izvolili nove odbornike SKK. Za predsednika smo izbrali Tomaža Susiča, naš novi podpredsednik pa je Tomaž Martelanc. Manica Maver je bila ponovno potrjena za tainico. Prav tako je Matej Susič obdržal funkcijo blagajnika. Arhiv Slovenskega kulturnega kluba bo letos uredil Stefan Pahor. Za revizorja je bila izvoljena Breda Susič, za tisk pa bosta skrbeli Tatjana Dolhar in Marija Mamolo.

Na občnem zboru smo si zastavili še dvoje ciljev. Še naprej bomo gojili stike z mladimi iz Postojne, ki obiskujejo kulturni krožek. Poleg tega bomo sodelovali in nudili našo pomoč, da bo lahko mladinska priloga revije Mladika »Rast« še izhajala.

Odbor nas je tudi seznanil s programom za naslednja dva meseca. To soboto bo naš gost Tone Kuntner, uveljavljeni pesnik in igralec. Predstavila ga bo prof. Zora Tavčar Rebula. V soboto, 18. novembra, nam bosta zakonca Kržan govorila o mladih in spolnosti. Zadnji teden v mesecu bomo predstavili knjižico, ki jo izda Slovenski kulturni klub o pisatelju Alojzu Rebuli. Prvo soboto v decembru bomo šli na krajši izlet v Gorico. Zatem bo na vrsti tradicionalno zabavno miklavževanje. In končno bomo pred božičem organizirali dobrodelno akcijo, oz. filmski večer, na katerega so vabljeni bodisi otroci, kot mladi in starši.

Program je torej izredno bogat in pester, zato vabimo vse mlade, da se udeležijo naših sobotnih srečanj.

Član SKK

Knjiga o Slovencih v Italiji

V Slovenskem klubu v Trstu so v torek, 7. t.m., predstavili knjigo Pavla Stranja »La comunità sommersa - Gli Sloveni dalla A alla Z« (Potopljena skupnost - Slovenci v Italiji od A do Ž). Knjiga sodi v zbirko Slovenskega raziskovalnega inštituta v Trstu, založilo in izdalo pa jo je Založništvo tržaškega tiska.

Uvod v knjigo je napisal zgodovinar in politik Gaetano Arfè, ki je tudi avtor evropske listine o pravicah manjšin. Spremenno besedo je napisal bivši predsednik Slovenske kulturno gospodarske zveze Boris Race. Knjiga, ki obsega skoraj 300 strani, je temeljit prispevek k boljšemu poznavanju slovenske narodne skupnosti v Italiji. Zamisel zanjo se je porodila pred dobrimi desetimi leti in je torej sad dolgega razi-

skovalnega dela. V prvem delu je Pavel Stranj podal osnovne pojme o tem, kaj je manjšina oziroma narod in kaj pomeni asimilacija. Avtor je nato orisal življenjski prostor, jezik, kulturo, politično organiziranost in stopnjo zakonske zaščite slovenske manjšine.

V drugem delu je prikazal sedanji trenutek z vidika gospodarske, kulturne, šolske in športne dejavnosti. Še najbolj dragocena pa je morda bogata dokumentacija, ki jo je Stranj zbral na koncu knjige, saj navaja vrsto slovenskih ustanov in ustvarjalcev ter bogato bibliografijo. Vse to je dragocen pripomoček za vse, ki se zanimajo za manjšinsko problematiko.

Pavel Stranj je napisal knjigo, ki bistveno bogati znanstveno gradivo o Slovencih v Italiji. Upati je, da bo knjiga vzbudila zanimanje tudi med Italijani, katerim je v prvi vrsti namenjena.

—o—

»TA HIŠA JE NAŠA«

Ob otvoritvi občinskega otroškega centra v Sosljanu je občinska uprava izdala brošuro »Ta hiša je naša«, ki prikazuje delo v otroških vrtcih devinsko-nabrežinske občine.

Na tiskovni konferenci, ki je bila 30. oktobra v sosljanskem otroškem centru, sta župan devinsko-nabrežinske občine Bojan Brezigar in odbornica za šolstvo dr. Marinka Terčon predstavila omenjeno publikacijo javnosti z namenom, da bi preko nje ovrednotila in utemeljila večletni načrt vzgojno-izobraževalnega dela s predšolskimi otroki.

—o—

V soboto, 11. novembra 1989, bo gost SLOVENSKEGA KULTURNEGA KLUBA v ulici Donizetti, 3

pesnik TONE KUNTNER

Njegovo delo bo predstavila prof. ZORA TAVČAR REBULA. Pesnik (ki je po poklicu gledališki igralec) pa bo podal izbor svojih pesmi in odgovarjal na vaša vprašanja.

Vabljeni vsi, posebno maturanti! Začetek izjemoma že ob 18. uri.

V soboto, 18. t.m., bosta znana pedagoška in psihološka izvedenca,

zakonca KERŽAN iz Ljubljane

vodila razgovor na temo

MLADI IN SPOLNOST

Začetek ob 18.30.

NOVE KNJIGE

ZALOŽNIŠTVA TRŽAŠKEGA TISKA

Založništvo tržaškega tiska je v sredo, 8. t.m., predstavilo v ljubljanskem hotelu Slon svoje knjižne novosti. Izdalo je kar sedem novih knjig. Tudi tokrat je ostalo zvesto dosedanjemu izdajateljskemu načrtu, se pravi, da še dalje skrbi za tiskanje knjig, ki obravnavajo zamejsko stvarnost ali so jih napisali avtorji, ki živijo v mejah italijanske republike.

Predstavniki ZTT so v slovenski prestolnici predstavili knjigo Aceta Mermolje »Premišljevanja ob meji«, knjigo Mirana Košute »Rapsodija v treh stavkih«, dopolnjeni ponatis romana Borisa Pahorja »Mesto v zalivu«, »Meditacije o mojem času« Igorja Torkarja, »Spomine na Slovence I - II« Jožeta Javorška, zgodovinsko, geološko in družboslovno študijo »Nabrežinski kamnolomi«, ki so jo napisali Aleš Breclj, Zvonko Legiša in Ivan Vogrič, ter zbrane študije znanega narodnega delavca in raziskovalca Karla Šiškoviča »Znanstveno razmerje do vprašanja narodnosti«.

Gre za knjige, ki so krajevno obarvane, a istočasno tudi zanimive za vse tiste bralce, ki jih zanima, kaj več zvedeti o slovenski narodni skupnosti v Italiji. Zelo pozitivno se nam zdi dejstvo, da je Založništvo tržaškega tiska bistveno podprlo izdajanje esejističnih in znanstveno raziskovalnih del. Prav tako se nam zdi hvale vredno in zelo koristno, da imamo končno zbrano vrsto pomembnih in koristnih študij s področja manjšinskega prava in manjšinske problematike.

Umrl je dr. Danilo Brezigar

V četrtek, 2. t.m., je v starosti 83 let umrl v Nabrežini znani zdravnik in zobozdravnik dr. Danilo Brezigar, oče devinsko-nabrežinskega župana in deželnega svetovalca Bojana Brezigarja. Pokojnik je bil doma iz Doberdoba. Univerzo je obiskoval v Zagrebu, kjer je tudi diplomiral. V rojstvenem kraju se je vrnil takoj po osvoboditvi in v Nabrežini odprl zobozdravniško ambulanto. Dr. Danilo Brezigar je pobliže spremljal politično, kulturno in gospodarsko življenje slovenske narodne manjšine

v Italiji, a osebno ni nikdar silil v ospredje. Pogreb, ki se ga je udeležilo veliko število ljudi, je bil v petek, 6. t.m., v Nabrežini. Žalni obred je v župnijski cerkvi vodil župnik Bogomil Breclj, ob asistenci bivšega devinskega župnika msgr. Ivana Kretiča, dekana Uga Bastianija in openskega župnika Viljema Žerjala. Sodeloval je tudi domači cerkveni zbor.

Županu in deželnemu svetovalcu Bojanu Brezigarju in družini ter sorodnikom izrekamo globoko občuteno sožalje.

PRIREDITVE V NOVEMBRU V KD V GORICI (ul. Brass 20)

15. (sreda) ob 20.30: Koncert Slovenskih madrigalistov iz Ljubljane. Prireditelj: Glasbena matica - Gorica.

16. (četrtek) ob 11. uri: Tiskovna konferenca Kulturnega doma. Prireditelj: Kulturni dom - Gorica.

16. (četrtek) ob 20.30: Kinoatelje - Gorica Kinema '89. Film: »Hočem domov« (I Want to go home) - Francija 1989. Režija: Alain Resnais.

17. (petek) ob 17. uri: Naš vrtljak - Program za najmlajše. Prireditelji: ZSDK, Dijaški dom in Kulturni dom.

17. (petek) ob 20.30: Okrogla miza: »Vprašanje avtoceste v Vipavski dolini«. Prireditelj: Mladinska sekcija Ssk - Gorica.

19. (nedelja) ob 11. uri: Trofeja Alpe-Jadran. Motociklizem - nagrajevanje. Prireditelj: Primo-tor Klub.

24. (petek) ob 20.30: Kinoatelje - Gorica Kinema '89. Film: »Rosalie gre nakupovat«.

30. (četrtek) ob 20.30: Kinoatelje - Gorica Kinema '89. Film: »Kratki film o ljubezni«.

Manifestacije v okviru

8. OBLETNICE OTVORITVE KULTURNEGA DOMA - GORICA

Prireditelj: Upravni odbor Kulturnega doma - Gorica

21. (torek) ob 18. uri: Otvoritev razstave goriškega slikarja Fulvia Monai.

23. (četrtek) ob 20.30: Jazz večer posvečen Tommiju Dortsie. Nastopajo: Orkester RTV Ljubljana, Big Band in New Swing Quartet.

29. (sreda) ob 20.30: Priložnostna kotalkarska revija. Nastopajo: kotalkarji SKD Vipava (Rupa-Peč GO) in svetovni podprvak Samo Kokorovec iz Trsta (SD Polet - Opčine).

NAŠE SOŽALJE

Deželnemu svetovalcu in županu Bojanu Brezigarju in sorodnikom izrekata uredništvo in uprava Novega lista globoko sožalje ob smrti očeta dr. Danila Brezigarja.

Svet slovenskih organizacij dežele Furlanije - Julijske krajine

Ubaldo Vrabec: Tolminski puntarji

Opera v treh dejanjih, libreto: Janez Dolenc

Prva izvedba

GORICA - Gledališče Verdi - četrtek, 23. novembra, ob 20.30

TRST - Kulturni dom - ponedeljek, 4. decembra, ob 20.30

Prireditelj se vključuje v kulturne pobude

»TOLMINSKI PUNTARJI ZA MIR«

PODELITEV EINSPIELERJEVE NAGRADE

Letošnjo Einspielerjevo nagrado bo prejel rektor celovške univerze prof. dr. Günther Hödl. Slovesnost podelitve bo v nedeljo, 12. t.m., ob 19. uri v Goršetovi galeriji v Svečah. Nagrado podeljujeta Krščanska kulturna zveza in Narodni svet koroških Slovencev, ki v utemeljitvi poudarjata, da je prof. dr. Hödl kot rektor univerze v Celovcu in kot predsednik delovne skupnosti avstrijske rektorske konference »v veliki meri prispeval, da so znanstveniki nepristransko analizirali položaj narodnostnih skupnosti v Avstriji«.

IDRIJSKA OBLETNICA NA ZNAMKAH

Ob 500. obletnici Idrije bo jugoslovanska poštna uprava izdala dve priložnostni znamki. Zaenkrat še ni znano, kaj bo navega slovenskega šolskega središča v južnjiju natisnjeno. Idrijska slikarja Rudinem delu mesta. Prav tako se tudi vodi ob-Skočir in Nande Rupnik sta sicer že pričinska kulturna politika, ki ima močan odpravila osnutke, dokončna odločitev pa pri-

pada poštni upravi. Idrijski filatelisti imajo pripravljenih tudi nekaj alternativnih predlogov. Na znamkah bi namreč lahko upodobili idrijske minerale, čipke ali tehnične zanimivosti rudnika ali plavljenja lesa. Predlogi so tako zanimivi, da bi jih jugoslovanska poštna uprava lahko upoštevala tudi za izdajo tematskih serij znamk.

GORIŠKA OBČINSKA UPRAVA

Občinski svet v Gorici se redno sestaja in obravnava probleme redne ter izredne uprave. V bližnji prihodnosti bo na vrsti več pomembnih manifestacij, ki so pod okriljem občine, med drugim sejem sv. Andreja, ki vsako leto privablja veliko število obiskovalcev in pomeni velik doprinos k turistično-gospodarskemu delovanju mesta. Redno napredujejo dela pri gradnji znamenki. Zaenkrat še ni znano, kaj bo navega slovenskega šolskega središča v južnjiju natisnjeno. Idrijska slikarja Rudinem delu mesta. Prav tako se tudi vodi ob-Skočir in Nande Rupnik sta sicer že pričinska kulturna politika, ki ima močan odpravila osnutke, dokončna odločitev pa pri-

Ob 50-letnici Bohinjskega tedna

Dr. Andrej Gosar

Ne smemo namreč pozabiti, da nikakor ne gre morda samo za to, da bi vrhovna politična oblast izvedla nekatera velika javna dela, kakor si to mnogi zamišljajo. Res je tudi marsikaj takega potrebno in nujno. Vendar je po vsem, kar smo spredaj povedali očitno, da se celo vprašanje, ki tu o njem govorimo, na ta način nikakor ne bi dalo rešiti. V vsakem primeru bodo morale pri izvajanju našega gospodarskega in socialnega programa zelo aktivno in intenzivno sodelovati vse najrazličnejše ožje upravne korporacije, predvsem okraji in občine.

Vrhovna politična oblast v deželi naj bi to delo usmerjala, vodila in kolikor bi bilo potrebno tudi nadzirala. Toda sama, brez intenzivnega in iniciativnega sodelovanja ožjih, lokalnih upravnih korporacij ne bo mogla celotnega narodnogospodar-

skega in socialnega programa nikdar niti približno izpolniti in uresničiti.

Prav zaradi tega je tudi važno in nujno potrebno, da mora biti naš narodnogospodarski in socialni program javen, da mora postati tako rekoč skupna last vsega naroda, zlasti pa vseh vplivnih in vodilnih činiteljev v njem. Samo na ta način bomo namreč dosegli, da se bo moral po tem programu ravnati in ga vsaj v glavnih potezah pravilno izvajati vsak oblastnik, pa najsi bo katere koli struje ali stranke.

Prav to pa je zopet silno važno, reči smemo kar odločilno. Zakaj samo ob takem splošnem sodelovanju vseh najrazličnejših produktivnih ali drugače socialno koristnih sil v narodu ne glede na njih strankarsko opredeljenost, se bodo gmotne in socialne razmere pri nas polagoma pa zanesljivo boljšale, samo ob takim vse-

stranskem sodelovanju na vseh gospodarskih in socialnih področjih bomo lahko gospodarsko in kulturno zares napredovali.

Ako si vso stvar tako predočimo — in samo tako gledanje je pravilno — se nam tudi že pokaže, kako jalova in zmotna bi bila vsakršna misel, da bi mogel kakršen koli avtokratičen režim sam iz sebe izdatno in uspešno delati za resnično izboljšanje naših gospodarskih in socialnih razmer.

Kolikor bolj velja, da je pri nas največ odvisno od podrobnega pa smotrno zasnovanega sistematičnega dela, prilagojenega posebnim razmeram in potrebam posameznih predelov naše dežele, toliko bolj smemo reči, da bomo mogli na tem področju res kaj izdatnega storiti samo tedaj, če bodo vsi od najvišjega oblastnika pa do li do zadnjega podeželskega župana in vsakega učitelja v okviru splošnih smernic vsak po svojih močeh smotrno, žilavo in požrtvovalno pomagali pri tem delu, če bomo tudi v tem pogledu vsak po svoje v polni meri izpolnili svojo narodno dolžnost.

(Konec)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Ob izidu novembrske številke Ognjišča

Novembrska številka revije Ognjišče se začne z zanimivim pismom. 21-letni Valter, ki se je komaj vrnil od vojakov, piše, da je osamljen in da mu to dela velike težave. Pismo načinja eno ključnih vprašanih sodobne družbe, osamljenost. Oče urednik pravi v odgovoru, da gre za problem, ki zadeva širok pas ljudi, saj živimo v času, ko so »porušeni medsebojni odnosi«. Ugotavlja pa, da se stanje osamljenosti lahko premaga, če človek aktivno poseže v življenje in se vključi v skupine in dejavnosti, ki so mu blizu, in če na osnovi zaupanja gradi prijateljstvo.

Ognjišče kot gosta meseca predstavlja francoskega duhovnika Jeana Vaniera, ki je svoje življenje posvetil duševno prizadetim. Ustanovil je gibanje »Vera in luč«, ki je razširjeno po vsem svetu. Že nekaj let je to gibanje prisotno tudi na Slovenskem; na Primorskem deluje v Sturjah, Dekanih, Tolminu, na Kostanjevici v Novi Gorici. Skupina »Vera in luč« izdaja tudi mesečnik Lučka. Sredi septembra je bil Jean Vanier na obisku v Sloveniji, kjer se je srečal s sodelavci gibanja, udeležil pa se je tudi vsakoletnega srečanja mladih v Stični. Temu vseslovenskemu srečanju mladih je posvečen bogato ilustrirani daljši članek na notranjih straneh revije.

Pater Marko Mohorič razmišlja o tem, kaj pomeni življenje verujočega. Na strani, posvečeni molitvi, objavlja Ognjišče »Blagoslov starega človeka«, molitev, ki jo je sestavil Phil Bosmans. Kdor jo prebere, se seznanja s težavami, ki jih imajo ostareli ljudje. Revija objavlja poročila o delovanju verskih skupin iz raznih krajev Slovenije. V rubriki »naši preizkušeni

bratje« pa se je oče urednik pogovarjal z Ivanom Žgavcem, ki je že dolgo bolan in živi v Ajdovščini.

Tokratna Priloga je posvečena 70-letnici ljubljanske univerze. Silvester Čuk, ki je pripravil zapis, opozarja, da je bil v Ljubljani že pred tristo leti vpeljan visokošolski študij s predavanji v jezuitski ljubljanski hiši. Podrobno je pisec orisal boj za slovensko univerzo in predstavil prve profesorje, ki so leta 1919 omogočili, da je v Ljubljani zaživela prava univerza. Bogato fotografsko gradivo priča o obsežnosti sedanje ljubljanske univerze.

Na straneh, ki so namenjene novim knjigam, Ognjišče priporoča v branje mladinsko knjigo »Lectovo srce«, ki jo je napisal Ivo Zorman, roman kirgiškega pisatelja Čirgiza Ajtmanova »Tnal« ter življenjepisa o skladatelju Verdiju, ki ga je napisal Claudio Casini in je v prevodu izšel pri Pomurski založbi.

Ognjišče je tudi pomembna založba verskih, zgodovinskih in drugih knjig. Naj opozorimo, da sta pri tej založbi pravkar izšli dve plastificirani škatli s 170 vzorci slovenskih narodnih vezenin v naravni velikosti za kopiranje na blago. Vzorce je zbrala uršulinka Justina Višner.

Številna pisma, literarni odlomki in zgodbe bogatijo ostale strani revije. V rubriki »Popevke« Ognjišče predstavlja slavno pevko Tino Tuner.

Na zadnjih straneh Ognjišče opozarja na novo cerkev na Žalah v Ljubljani, ki so jo posvetili v maju leta 1987, dobri dve leti in pol po začetku zidave.

Prva številka novega letnika Jambor

Tržaško skavtsko glasilo Jambor je stopilo v novo, 19. leto izhajanja v močno prenovljeni in izboljšani zunanji obliki. List je natisnjen v tehniki offset, elektronsko stavljen, tiskarji pa so se potrudili, da so uporabili poleg črne še štiri druge barve, tako da je vseh 28 strani živahnih. Na uvodnem mestu je objavljen intervju glavnega urednika Literarnega Nosoroga — Petra Rustje z načelnico tržaškega dela Slovenske zamejske skavtske organizacije. Tu je manjša uredniška pomanjkljivost: njeno ime — Bruna Ciani — ni navedeno, tako da nečlani ne vedo, kdo je to, isto pa se bo čez leta zgodilo tudi sedanjim članom. Tudi v sami številki ni datuma izida, omenjena je le št. 1 letnika 19. Omenili bi lahko še nekaj slovničnih nedoslednosti, če smo že pri kritikah, saj je drugače list zelo razgiban in zanimiv.

Spremenil se je koncept rubrike Novice, ki ni več le kronika vseh pomembnejših dogodkov v zvezi z organizacijo, temveč splet krajših člankov o omenjenih dogodkih.

Sledijo rubrike. Najprej rubrika najmlajših, volčičev in veveric, s poročilom o taboru pri Logu pod Mangartom, nato s kotičkom, ki ga ureja Darja, končno pa s stranmi duhovnosti za najmlajše.

Srednja starostna veja, izvidniki in vodnice, imajo najprej poročilo o taboru A v Logu pod Mangartom. O njem govori tudi članek v zvezi z dnevom spoznavanja ... kompasa in specialke.

Natančna Gazela piše o zahtevnem duhovnem programu na taboru B, ki so mu dali naslov »Lov na resnico«. Tu so objavljeni še članek v spomin na Marjana Cianiya ob desetletnici smrti, razmišljanje »Hočem živeti srečno« in začetek pripovedi o podvigu Transkavt, ki sta ga mlada skavta opravila poleti: v enem zamahu sta opravila slovensko planinsko tranzverzalo od Maribora do Ankarana. Rubrika za starejšo vejo, roverje in popotnice, obsega razmišljanje o vlogi skavtskih voditeljev in pa zapis o bazoviških junakih s provokativnim naslovom, ki je v zvezi z nekaterimi časopisnimi polemikami v tržaški italijanski javnosti: »Bazovske žrtve: junaki ali teroristi?« Proti koncu članka, ki ga je podpisala Kresnica, je zapisano med drugim: »Mir je vrednota, toda človeško dostojanstvo je še večja vrednota ...«

Ob koncu so še risanka v nadaljevanjih Mateja Susiča in še rubriki Koristno čtivo in Skavtizem po svetu.

—o—

VEČER V DSI V TRSTU

V Društvu slovenskih izobražencev v Trstu bo v ponedeljek, 13. novembra, večer posvečen 450-letnici Svete Gore. O zgodovinskih, kulturnih in ikonografskih vidikih nastanka in razvoja romarske poti na Skalnici bodo govorili dr. Branko Marušič, višji kustos Marko Vuk in prof. Peter Stres. Začetek ob 20.30.

Gostovanje Mestnega gledališča ljubljanskega v Trstu in Gorici

V svetovni dramski literaturi ne bi mogli najti bolj katoliškega dela, kot je Claudelovo »Marijino oznanjenje«. Prva verzija iz leta 1892 ima naslov »Deklica Violaine«. Gre za domovinsko pesnitev, za hvalnico ožji domovini, v kateri pa manjka liturgična poanta. Leta 1900, ko je bil Claudel na Kitajskem, je dramo predelal. Verzija ima uravnovešeno dramaturško strukturo. Na eni strani so zemeljske figure, na drugi mistično religiozne.

Leta 1912 je avtor delo ponovno predelal. Slovenci imamo to obdelavo prevedeno. Prevod je oskrbel Anton Debeljak. Izšel je v katoliški reviji »Dom in svet« leta 1926. Leta 1949 je ta prevod uporabil Radijski oder za oddajo na tržaškem radiu.

Zadnja verzija je iz leta 1948. Predelava je pripomogla k hitrejšemu in dramatičnejšemu poteku dogodkov.

Sestindesetletno ukvarjanje s tem besedilom priča, kako pomembna mu je bila tematika. Marijino oznanjenje je najvišji vzpon Claudelovega gledališča.

Oznanjenje ni bogoslužje, je pa gledališki odblesk maše. Junakinja Violaine je hkrati podoba Device Marije. Brez te primerjave ni mogoče razumeti naslova igre. Oznanjenje je dano vsakomur, ki zmore po zgedu Device Marije povezati svoje žrtvovanje z odrešenjem.

Predstava MGL ni grajena na ravni mistike in svetopisemskih skrivnosti, ampak na nivoju zemeljskega in zemeljskosti. S tem ni predstava v ničemer osiromašena, lahko bi rekli, da je prej dopolnjena. To je doprinesla izjemno čista in estetsko dovršena režija Dušana Mlakarja.

A. R.

Literarni natečaj Mladike

1. Revija Mladika razpisuje XVIII. nagradni literarni natečaj za izvirno še neobjavljeno črtico, novelo ali ciklus pesmi.

2. Rokopise je treba poslati v dveh čitljivo pretipkanih izvodih na naslov MLADIKA, ul. Donizetti 3, 34133 TRST, do 31. decembra 1989. Rokopisi morajo biti opremljeni samo z geslom ali šifro. Točni podatki o avtorju in naslov naj bodo v spremnem pismu, opremljenem z istim geslom ali šifro.

3. Ocenjevalno komisijo sestavljajo: univ. profesor in kritik Martin Jevnikar, pisatelj Alojz Rebula, pesnik Albert Miklavec, prof. Ester Sferco in odgovorni urednik revije Marij Maver. Mnenje komisije je dokončno.

4. Na razpolago so sledeče nagrade:

za črtico ali novelo:

prva nagrada 150.000 lir, druga nagrada 100.000 lir, tretja nagrada 80.000 lir.

za pesem ali ciklus pesmi:

prva nagrada 100.000 lir, druga nagrada 50.000 lir, tretja nagrada 30.000 lir.

5. Izid natečaja, ki je odprt vsem, ne glede na bivališče, bo razglašen ob slovenskem kulturnem prazniku — Prešernovem dnevu — na javni prireditvi in po časopisju.

Vsi teksti ostanejo v lasti Mladike. Nagrade na dela bodo objavljena v letniku 1990. Objavljena bodo lahko tudi nenagrajena dela, za katera bo komisija mnenja, da so primerna za objavo.

MANJŠINSKO ZASEDANJE V MILANU

V soboto, 4. novembra, je bila v Milanu seja evropske liste manjšin »Federalizem«. Prisotni so bili zastopniki vseh osmih skupin, ki so z volilno povezavo omogočile izvolitev skupnega evropskega poslanca Maria Melisa. Med drugimi sta bila na seji tajnik in senator Sardinske akcijske stranke Sanna in valdostanski poslanec Caveri. Slovensko skupnost sta zastopala deželni tajnik in podtajnik Ivo Jevnikar in Andrej Bratuž.

Na dnevnem redu je bilo oblikovanje pravilnika za delovanje stalnega koordinacijskega odbora. Poleg tega so se prisotni razgovorili o novih pobudah za evropski dokument o manjšinskih pravicah in o pripravah za strokovno zasedanje o federalizmu, ki bo predvidoma 3. marca v Milanu.

SLOVENSKA FILHARMONIJA V VERDIJU

Orkester Slovenske filharmonije je v ponedeljek, 6. t.m., gostoval v tržaškem gledališču Verdi. Dirigiral je Milan Horvat, ki je tudi stalni dirigent te skupine. Slovenski filharmoniki so se tržaškemu občinstvu predstavili z zanimivim sporedom. Tako so izvajali »Rapsodični ples« slovenskega skladatelja Uroša Kreka, ki je vzbudil zanimanje poslušalcev predvsem s svojo živahno ritmiko. Izvajali pa so še Koncert v a-molu za violončelo in orkester Roberta Schumanna, v katerem je kot solist nastopil violončelist Miloš Mlejnik, v drugem delu sporeda še Beethovno Sedmo simfonijo.

Koncert je poslušalo dokaj številno občinstvo. Med poslušalci je bilo veliko Slovencev in tudi kar precej mladine.

DVOJEZIČNI OTROŠKI VRTCI NA GRADIŠČANSKEM

Z odobritvijo zakona o dvojezičnih vrtcih v deželnem zboru gradiščanske dežele v Avstriji so nastali pogoji za uresničenje glavne zahteve gradiščanskih Hrvatov, ki si prizadevajo za ohranitev svojega jezika in svoje kulturne identitete. Novi zakon uvaja dvojezičnost kot načelo v 22 občin, v katerih živijo tudi pripadniki hrvaške narodne skupnosti. »Tu ne bo prihajalo do ločevanja otrok po jezikovni pripadnosti, kar lahko smatramo za dober primer reševanja manjšinske problematike«. Tako je izjavil na tiskovni konferenci v Zagrebu predstavnik kulturnega centra gradiščanskih Hrvatov iz kraja Šešev, Martin Ivančič, ki je vodil skupino učiteljev in profesorjev iz avstrijske dežele Gradiščanske na obisku po Hrvatski. Tiskovno konferenco je priredila republiška konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva Hrvaške. Novi zakon o dvojezičnih vrtcih bo postal veljaven v šolskem letu 1990-91.

—o—

V konferenčni dvorani Formentinjevega gradu v Števerjanu bo v petek, 10. t.m., ob 20. uri govoril podpredsednik Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije Viktor Zakelj o

TRENTNEM POLOŽAJU SLOVENIJE IN JUGOSLAVIJE PO SPREJETJU NOVE SLOVENSKE USTAVE.

Večer prirejata Slovenska skupnost in Krožek Anton Gregorčič v Gorici.

POTNI LISTI V SZ

Po osnutku novega zakona o potovanjih bo vsak sovjetski državljan imel pravico, da na povabilo kogarkoli iz tujine zapusti Sovjetsko zvezo in se naseli v tuji državi. Do zdaj so imeli takšno pravico samo najožji sorodniki ljudi, ki živijo v tujini.

Sovjetski državljanji bodo na lastno zahtevo dobili potni list za potovanje v tujino. V primeru, da bo šlo le za kratke obiske, ne bodo potrebovali pismenih povabil. Znatno bo tudi olajšan prihod tujih državljanov v Sovjetsko zvezo. Gostje iz socialističnih držav bodo lahko svobodno potovali po vsej Sovjetski zvezi, medtem ko bo za državljane zahodnih držav in držav v razvoju ta pravica omejena na republiko ali avtonomno pokrajino, v kateri so začasno prijavljeni.

»NOVA DEMOKRACIJA« ZMAGALA V GRČIJI

V Grčiji so bile v nedeljo, 5. t.m., politične volitve, in sicer že drugič v petih mesecih. Konservativna stranka »Nova demokracija« je povečala za več kot dva odstotka število glasov, ni pa dosegla absolutne večine, zaradi česar bo politični položaj v državi še vedno nestabilen. »Nova demokracija« je prejela 46,6 odstotka glasov, na prejšnjih volitvah pa nekaj nad 44 odstotkov glasov. Socialisti Pasoka so prejeli 40,7 odstotka glasov, na zadnjih volitvah so prejeli en odstotek manj. Leva koalicija, ki je na prejšnjih volitvah dobila nad 13 odstotkov glasov, je tokrat prejela 10,8 odstotka glasov. Voditelj »Nove demokracije« Mitsotakis je pred sporočilom dokončnih izidov priznal, da njegova stranka ne bo mogla samostojno oblikovati nove vlade.

JOŽKO SAVLI

Zlatorog slovenski simbol

I.

Beseda ali podoba predstavlja simbol, če vsebuje več, kakor pa na prvi pogled kaže (C.G. Jung). Clovek v svojem življenju brez simbolov niti ne more shajati, njihov svet živi v nas samih (J. Chevalier). V svojem govoru, dejanjih in mišljenju si vsakdo, zavestno ali ne, ustvarja določeno simboliko in prav tako si jo ustvarjajo tudi skupine ljudi, kakor tudi narodi ter njihova kraljestva oziroma države. Zaradi tega je svet simbolov tako obsežen in raznolik, da ga ni mogoče zajeti v neko splošno veljavno opredelitev.

Izraz za simbol prihaja od grške besede »symballein«, ki pomeni: speti, zmetati skupaj, spraviti na neko smiselno mesto. Slovenski izraz za to je *prispodoba* (nemško: Sinnbild), ki dejanskemu pomenu tega pojava popolnoma ustreza.

V bistvu gre pri simbolu za znamenje, v katerem se spajata vidno in nevidno. Takšna znamenja se pojavijo že v prazgodovini; imajo najbolj različne oblike, od jamskih slikarij, do predmetov iz gline, lesa in kovine; z njimi je prazgodovinski clovek ponazarjal zlasti nadnaravni svet in posmrtno življenje, pa tudi naravne prvi-

ne kot posebljene sile. V mogočnih omikah Mezopotamije, Egipta in Kitajske, nekaj tisoč, in zatem nekaj sto let pr. Kr. pri Indijcih, Grkih in Rimljanih pa nam simbolika nevidnega predstavlja mogočen svet božanstev, na katerega je usodno vezano tudi zemeljsko kraljestvo in življenje njegovih pripadnikov. V takšnih predstavah o polni povezanosti med zemeljskim, vidnim ter med nadnaravnim, nevidnim svetom predstavlja tudi sam vladar božanstva.

Značilno je, da so božanstva upodobljena v spremstvu živali, ki ponazarjajo njihove lastnosti. Te živali so lahko naravne ali pa povsem namišljene, kakor npr. sfinaga ali grif ali tudi krilati lev itd.

Izmed teh živali, ki ponazarjajo vzvišen, božanski značaj vladarja, je skoraj v vseh kulturah upodobljen *orel*, kralj višin, ki je prispodoba duhovne vzvišenosti in božanskega veličastja. V takšnem pomenu so ga prikazovali že Babilonci, Asirci, Perzijci, Egipčani — kot prispodobo vsemoči in vsevednosti. V verovanju Rimljanov je bil orel spremljevalec Jupitra, najvišjega božanstva, in odtod tudi znamenje oblasti rimskega cesarstva, kakor tudi

bojno znamenje Rimljanov. Po propadu Zahodnega rimskega cesarstva so orla obdržali še naprej v Bizancu (Vzhodnem rimskem cesarstvu), na Zahodu pa ga je prevzelo Sveto rimsko cesarstvo, ki ga je ustanovil leta 800 frankovski kralj Karel Veliki. Po propadu Bizanca je znamenje orla nosilo tudi carstvo Rusije, ki se je štelu za bizantinskega naslednika. Orla so si vzele za svoj znak tudi nekatere vojvodine oziroma kneževine in kraljestva, npr. Bavarska, Češka in Poljska. Nekatere so ga zatem zamenjale z levom.

Vendar ima tudi *lev* kot simbol mnogo starejši izvor. Njegovi kipi se nahajajo že pred templji Egipčanov, Asircev, Hetitov in Babiloncev. Lev je veljal za kralja kopenskih živali in kot takšen ponazarjal moč in oblast. Lev je bil spremljevalec mnogih božanstev. Kot poletno znamenje na nebu pa je predstavljal tudi sončni simbol. V umetnosti zgodnjega krščanstva in romanike je predstavljal moč Kristusa; tudi simbol njegovega Vstajenja je bil pogosto upodobljen. Sredi 12. stoletja so si ga za svoj znak izbrali mnogi knezi, ki so postali po odlokih cesarja Friderika II. v svojih deželah vrhovni vladarji.

Ljudstva in narodi v Srednji in Vzhodni Evropi, ki so v primeri s kraljestvi Sredozemlja in Mezopotamije dokaj dolgo obdržali prvotno rodovno ureditev, pa kažejo simboliko, ki je vsebinsko precej drugačna. Iz prvotne rodovne skupnosti so o-

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Hermann Broch

POVEST SLUŽKINJE ZERLINE

V petek, 10. novembra, ob 20.30 v Srenjski hiši v BORSTU

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

gostuje Mestno Gledališče Ljubljansko

Paul Claudel

MARIJINO OZNANJENJE

Režija Dušan Mlakar

V petek, 10. novembra ob 20.30 ABONMA RED A in D

v soboto, 11. novembra ob 20.30 ABONMA RED B, E in F

v nedeljo, 12. novembra ob 16.00 ABONMA RED C in G

v Kulturnem domu v TRSTU

v ponedeljek, 13. novembra ob 20.30 ABONMA RED A

v torek, 14. novembra ob 20.30 ABONMA RED B v Kulturnem domu v GORICI

LONČAR JE BIL V MOSKVI

Jugoslovanski zunanji minister Budimir Lončar je zaključil svoj obisk v Moskvi, kjer je imel pogovore s svojim sovjetskim kolegom Ševardnadzejem in se je tudi srečal z Mihailom Gorbačovom. Predstavnik obeh vlad sta podpisala sporazum, ki zadeva triletno sodelovanje med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo na področju kulture, znanosti in šolstva, ter sporazum, ki ureja obisk jugoslovanskih državljanov v Sovjetski zvezi in sovjetskih državljanov v Jugoslaviji. Med sprejemom v Kremlju sta Gorbačov in Lončar proučila možnosti nadaljnjega gospodarskega sodelovanja med obema državama.

SOCIALISTI V ŠPANIJI
SPET ZMAGOVALCI

Španska socialistična stranka je ponoven zmagovalac političnih volitev v državi. Tokrat je stranka dosegla absolutno večino v parlamentu le za eno samo poslansko mesto. Socialiste bo namreč predstavljalo 176 poslancev od skupnih 350, kolikor jih šteje španska poslanska zbornica. Tudi v senatni zbornici bodo imeli socialisti večino. Dobili so namreč 108 mest, po prejšnjih volitvah je stranka razpolagala s 124 mesti.

Socialistična stranka je torej zmagala, a ministrski predsednik in voditelj stranke Felipe Gonzalez ne more biti pretirano zadovoljen, saj je stranka doživela pre-

cejšen osip glasov. V primerjavi z zadnjimi parlamentarnimi volitvami je namreč izgubila skoraj milijon glasov. Bistveno se je okrepila združena levica, ki je v primerjavi z volitvami leta 1986 pridobila deset novih poslanskih mest. V novem parlamentu bo namreč imela 17 poslanskih mest. V senatu pa bo ta koalicijska stranka imela enega senatorja, doslej niso imeli nobenega. Ljudska stranka bo v poslanski zbornici imela eno mesto več kot v prejšnji zakonodajni dobi, v primerjavi s prejšnjimi volitvami pa bo imela kar 14 senatorjev več. Svoje dosedanje položaje pa je ohranila tudi sredinska stranka Adolfa Suarezja, v senatni zbornici bo celo razpolagala z dvema senatskima mestoma več kot v prejšnji zakonodajni dobi.

P R I N T I N G O F F I C E

tipo-litographart

Vam nudi
raznovrstne tiskovine

TRST - ULICA ROSSETTI 14 - TEL. 040/772151

hranili znamenje, ki je najprej veljalo za *totem*. Tega je največkrat predstavljala določena žival, v nekaterih primerih pa tudi rastlina ali kaj drugega. Takšna žival je bila »sveta žival«, v kateri so videli utelešnje skupnega pradedca, začetnika rodu. Od njega naj bi izhajali vsi člani rodovne skupnosti ali ljudstva in si bili zato v krvnem sorodstvu, čigar znak je bilo totemsko znamenje oziroma žival, ki je niso smeli loviti. Kot kaže, so ti narodi, predvsem germanski in slovanski, ki so živeli izven Rimskega cesarstva, obdržali nekdanji totemski znak kot svoj rodovni in bojni znak skozi vso obdobje antike. Šel je v pozabo potem, ko so po odhodu Rimljanov ustanovili svoja kraljestva na njihovem ozemlju in prevzeli antične oziroma krščanske simbole. Langobardi so npr. imeli za svoje znamenje psa, ki se je ohranil zatem v grbu rodbine Scaliger v Veroni. Na Danskem pa so našli čelade z bivolovimi rogovi iz 9. stoletja pr. Kr., ki so očitno bojna znamenja, ostanek prvotnega totema. Bojna znamenja so prešla v prve grbe, tako da so se nam v nekaterih primerih te totemske ali narodne živali ohranile do danes.

V preteklem stoletju, ko se prebudi jezikovna narodna zavest, si posamezni narodi in države ustvarjajo dodatne simbole, zlasti svoje narodne bandere, oživijo stare zgodovinske grbe ali pa jih na novo prilagodijo. Pozornost je usmerjena zlasti na rastlinske znake. Pri Slovencih posta-

ne tedaj nagelj narodna roža. Toda zgodovinske simbolike slovenski narodni voditelji niso iskali, po vsej verjetnosti zaradi tuje propagande o nezdgovinskem narodu, kar naj bi Slovenci bili; zaradi propagande, ki so jo nacionalnonemški krogi širili pod plaščem znanstvenosti. Namesto raziskav o zgodovinskih znakih stare Karantanije so pod vplivom panslovanske ideologije sprejeli bandero s »slovanskimi« (ruskimi) barvami, za slovenski grb pa naj bi veljal kar kranjski orel, ki pa s celotno zgodovino Slovencev ni imel prave zveze. Nedorodno, na hitro prirejani narodni znaki so ustvarjali zmedo, ki se je ohranila do danes. Po prvi svetovni vojni so namreč vpeljali grb grofov Celjskih za nov slovenski grb, po drugi svetovni vojni pa tistega s Triglavom.

Pač pa se je od druge polovice prejšnjega stoletja pa do nastopa sedanjega oblikoval izven grboslovja pristen slovenski živalski simbol: podoba kozla z zlatimi rogovi, kakor nam ga je ohranila *prispovedka o Zlatorogu*. Narodna romantika prejšnjega stoletja nam je torej poleg slovenskega nageljna ustvarila tudi slovensko narodno žival, bajeslovnega kozla z zlatimi rogovi iz gorskega raja pod Triglavom. Tudi v tem primeru gre za enega najlepših simbolov, kar jih srečamo pri narodnih sveta.

Vse do druge svetovne vojne je živel Zlatorog v zavesti Slovencev kot simbol njihovih gora, Triglava, bil je del sloven-

skega sveta, njegove idile in romantike. Toda po zadnji vojni so tudi v življenje slovenskih ljudi prišle postopoma spremembe. Zamrlo je kmečko življenje in z njim nekdanja idila na vasi. Ljudje so zapustili gorski svet in šli v mesta. V novem, industrializiranem okolju je slovenski človek izgubil stik z nekdanjo krajino in njenim izročilom, izgubil stik z naravo in njenimi pojavi. Mogočno drevo mu ne predstavlja več življenja in starši, ko grmi, ne pravijo več otrokom: »Bogec se krega!«... Slovenski človek je izgubil stik s svojim naravnim okoljem in s svojim kulturnim izročilom. Ustvarili so mu okolje, ki naj bi pomenilo moderen svet, novo stvarnost. Toda v tem svetu je ostal povsem neobogljjen in osamljen. Povedano s prisposodob: njegov Zlatorog je umrl, ostal samo še na papirju, v bukvah, pozabljen na knjižni polici.

Sodobni razvoj tehnike in izobraževanja je prinesel tudi v življenje slovenskega človeka nov preobrat, preobrat v smeri odtujevanja domačemu slovenskemu okolju, kakor ga povzroča prav tehnika usmerjenih simbolov, preko tiska, slikanih listov, televizije, vseh mogočih posnetkov na kasetah, ploščah itd. Usmerjevalci tega poročevalskega toka so očitno težili za tem, da slovenskemu človeku prikažejo njegov svet kot zaostal, majhen, nesposoben lastnega življenja. Slovenski človek naj bi se »internacionaliziral«.

(Dalje)